

et de la loi de l'İslâm selon le rite mālî-kite (Alger 1945, 1948, 1949, 1960, 1968; Beyrut 2004). Mālîkî mezhebinin temel metinlerinden olan İbn Ebû Zeyd'in *er-Risâle*'sinin Arapça metinle birlikte notlar konulmuş çevirisidir. 3. *Le collier du pigeon* (Alger 1949). *De l'amour et des amants* adıyla da anılan eser, İbn Hazm'ın *Tavku'l-hamâme fi'l-ülfeti ve'l-üllâf* adlı eserinin günümüzde de referans kabul edilen tercümesidir. 4. *Recueil de textes de sociologie et de droit public musulman contenus dans les "Prolégomènes" d'Ibn Khaldoun* (Alger 1951, G. Surdon ile birlikte). İbn Haldûn'un *Muḳaddime*'sinden bazı seçmeleri ve çevirilerini içerir. 5. *Al-Mukhtasar: Le statut personnel en droit musulman hanéfite* (Tunis 1952, G. H. Bousquet ile birlikte). Kudûrî'nin *el-Muḥtaşar* adlı eserinin Arapça metinle birlikte notlar konulmuş tercümesidir. 6. *Le livre des bons usages en matière de mariage. Gazzâlî'nin İḥyâ'ü 'ulûmî'd-dîn*'inden seçmelerin notlarla birlikte çevirisidir (Paris 1953, G. H. Bousquet ile birlikte). 7. *Al-Âcimiyya: Le présent fait aux juges touchants les points délicats des contrats et de jugements* (Alger 1958). Mālîkî mezhebinin el kitaplarından Ebû Bekir İbn Âsım'ın *el-Âşımıyye (Tuḥfetü'l-ḥükkâm fi nûketi'l-ʿuḳûd ve'l-aḥkâm)* adlı manzum eserinin Arapça metinle birlikte çevirisidir. Bercher'in el yazısıyla hazırladığı metin esas alınarak ölümünden sonra yayımlanmıştır. 8. *L'obligation d'ordonner le bien et d'interdire le mal. İḥyâ'ü 'ulûmî'd-dîn*'in "Emir bi'l-ma'rûf ve nehiy ani'l-münker" adlı bölümünün çevirisidir (Tunis 1961).

Bercher'in çeşitli dergilerde ağırlıklı olarak İslâm hukuku, Arap dili ve edebiyatı konularında yayımladığı makaleler içinde 1930-1935 yılları arasında *Revue des études islamiques*'te (REI) çıkanlar, onun Tunus ve Mısır'da dinî yüksek eğitim ve öğretim reformuyla ilgili projelerle de yakından ilgilendiğini göstermektedir. Bercher, Ezher ve Zeytûne'nin geleneksel ulemâsı karşısında konumlanan ve onlarla tartışmaya giren müslüman aydınların eserlerini de yakından takip etmiş, bu bağlamda meselâ hilâfetin gerekliliğini sorgulayan Mısırlı Ali Abdürrâzık'ın *el-İslâm ve uşûlü'l-ḥükm* adlı eserini tercüme etmiş ("l'İslam et les bases du pouvoir", REI, sy. 7 [1933], s. 353-391; sy. 8 [1934], s. 163-222), İslâm toplumunda kadının yeriyile ilgili Tunuslu Tâhir el-Haddâd'ın eseri hakkında da bir değerlendirme yazısı yazmıştır (M.

Mutafarrij takma adıyla, "Notre femme dans la loi et la société", REI, sy. 9 [1935], s. 201-230). Müellifin kendi el yazısıyla yazdığı çalışmalar içinde bulunan, daha çok C. Brockelmann, A. Mez ve T. Nöldeke gibi şarkiyatçıların Arap edebiyatına dair eserlerinin kısmî veya tam tercümeleri onun Alman şarkiyatçıları da yakından izlediğini göstermektedir. Ayrıca Goldziher'in *Muhammedanische Studien* adlı eserinin II. cildinin büyük bölümünü Fransızca'ya çevirerek yayımlamıştır (*Études sur la tradition islamique*, Paris 1952; eserlerinin tam listesi için bk. Henri Pérès, s. 237-240).

BİBLİYOGRAFYA :

Léon Bercher, "Le Kitâb al-Waraqât", RT, sy. 32 (1930), s. 93-94; Necîb el-Akikî, *el-Müsteşriḳûn*, Kahire 1964, I, 273; Abdurrahman Bedevî, *Mevsû'atü'l-müsteşriḳîn*, Beyrut 1984, s. 56; A. Messaoudi, "Léon Bercher", *Dictionnaire des orientalistes de langue française* (ed. F. Pouillon), Paris 2008, s. 88-89; Abdülhamîd Sâlih Hamdân, *Ṭabaḳâtü'l-müsteşriḳîn*, [baskı yeri ve tarihi yok] (Mektebetü Medbûlî), s. 95; H. Pérès, "Nécrologie: Léon Bercher (1889-1955)", RAfr., XCIX (1955), s. 234-240; "In Memoriam: Léon Bercher", IBLA, XVII/68 (1954), s. 313 (<http://www.iblatunis.org/>); G. H. Bousquet, "Léon Bercher (1889-1955)", *Hesperis*, XLII, Paris 1955, s. 14-16; *Ferheng-i Hâverşînâsân* (ed. Pervîz Meşkinnejâd), Tahran 1382 hş./1993, II, 242-244.

SALİH GÜNAYDIN

BERQUE, Jacques

(1910-1995)

Fransız sosyologu,
antropolog ve şarkiyatçı.

Cezayir'in Tâhert vilâyetindeki Firende (Franda) şehrinde Katolik bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Antropolog ve sömürge yöneticisi olan babası oğlunun eğitimi için başşehir Cezayir'e taşındı. Burada Arapça ve Fransızca öğrenimi gören Berque 1930'da edebiyat tahsili için Paris'e giderek Sorbonne'a kaydoldu. Ancak Sorbonne ortamını beğenmeyip 1932'de kendini daha rahat hissettiği Firende'ye döndü. Babası da onu Hodna'nın dağlık bölgelerinde kabile reisi olan bir arkadaşının yanına gönderdi. Orada yerli halkın günlük hayatını inceleyip dillerini öğrendi. 1934-1946 yıllarında sömürge idaresinde çalıştı, Fas'ta yerli mahkemelerde denetçilik yaptı ve Fas şehri belediyesinde görev aldı. Burada ziraî ve ticarî reform projeleri başlattı, sömürge sistemini eleştirdi; eğitim, kültür ve ekonomik alanlarla ilgili, sömürge yönetimi tarafından hoş karşılanmayan değişiklikler önerdi. 1944'te sürgünde bulunan Allâl el-Fâsî'yi görmek

için Gabon'a gitti. Yerli halkın lehindeki uygulamaları sebebiyle sömürge yönetimi tarafından 1946'da bir nevi sürgün olarak Fas'ın dağlık bölgesine tayin edildi. Orada en ücra köyleri tanıma ve lehçelerini öğrenme imkânı buldu. Fas Karaviyyîn Üniversitesi hocalarının ders halkalarına devam etti. Bu süre zarfında gözlemler yaptı, daha sonra üzerinde çalışacağı belge ve materyal topladı. 1953'te Kral V. Muhammed'in sürgün edilmesini önemli bir siyasî hata olarak gördü ve görevinden istifa etti. 1953-1955 yıllarında UNESCO Genel Müdürü René Maheu tarafından, Mısır'da Menûfiye muhafazasındaki Sirsülleyân şehrinde bulunan Arap Ülkeleri Toplum Kalkınma Temel Eğitim Merkezi'nde ve Lübnan'da uzman sıfatıyla görevlendirildi. Lübnan Bikfeyâ'da iki yıl müdürlüğünü yaptığı Modern Arapça Öğretim Merkezi'ni kurdu. Bu arada Fas'taki Seksavalar hakkında Sorbonne'a bağlı olarak yürüttüğü, "Structures sociales du Haut-Atlas. "Les seksawas" başlıklı doktora tezini 1955'te tamamladı. Bu tez onun aynı zamanda Mağrib antropolojisi alanındaki son çalışması oldu.

1956-1981 yılları arasında Collège de France'ta Çağdaş İslâm Tarihi Kürsüsü'nde görev yaptı. Diğer bazı Fransız şarkiyatçıları gibi özel kütüphanesini Massignon tarafından Collège de France'ta kurulan İslâm Sosyolojisi Kürsüsü'ne bağışlayarak Arap, Türk ve İslâm Tedkikleri Kütüphanesi'nin oluşmasına yardım etti. 1968'de Kahire, 1980'de Ürdün Arap Dil Kurumu üyesi oldu. Yeni araştırma bölgesi olarak Ortadoğu'ya yöneldi. Tarih, klasik edebiyat ve sosyal siyaset konuları üzerinde çalıştı, bu dönemde Ortadoğu ülkelerine sıkça gidip geldi. 1981'de emekliye ayrıldı. Emeklilik yıllarında İslâm araştırmalarına yoğunlaştı. Muallaka şairlerinin yanı sıra İbnü'r-Rûmî ve Ebû'l Ferrec el-İsfahânî gibi meşhur ediplerin bazı şiirlerini Fransızca'ya çevirdi. Kur'an'ın Fransızca meâlini gerçekleştirdi. Ezher ulemâsı ve diğer İslâm âlimleri tarafından yöneltilen eleştiriler doğrultusunda tercümesini gözden geçirerek bazı düzeltmelerle tekrar yayımladı. *Revue des études islamiques*'te (REI) danışma ve redaksiyon kurullarında bulundu. "İki yakanın adamı" (Batı ve Kuzey Afrika) diye anılan ve çok sayıda ödül alan Berque 27 Haziran 1995'te Landes'da (Fransa) öldü. Emekliye ayrıldıktan sonra kurduğu küçük kütüphanesiyle arşivi, kendi arzusu üzerine ölümünden sonra eşi tarafından Firende'de Cezayir Millî Kütüphanesi'nin

bir şubesi olan kitaplığa (Mülhakātü'l-mektebeti'l-vataniyye Câk Bârk) bağışlanmıştır. Fransa Centre National de la Recherche Scientifique'e (CNRS) bağlı olarak 1991'de Fas'ın başşehri Rabat'ta kurulan, Centre Jacques Berque Pour les Etudes en Sciences Humaines et Sociales au Maroc kendi alanında araştırmalar ve yayınlar yapmaktadır.

Berque, İslâm araştırmalarında Massignon'un etkisinde kalan Fransız şarkiyatçılarından biridir. Sosyolojide G. Gurvitch ve H. Lefebvre'e öğrencilik yapmış, bu alanda Sartre ve Merleau-Ponty'nin fenomenolojik ve egzistansiyalist akımından etkilenmiştir. Başarılı bir tarihçi ve edebiyat eleştirmeni, ayrıca Arap dünyasının önde gelen siyaset sosyologlarından biri olmuş, çalışmalarında Mağrib ve Ortadoğu arasındaki sosyal, dil ve din farklılıklarına dikkat çekmiştir. Dönemin Arap toplumu, Arap edebiyatı ve dinî yaşayışıyla ilgili çalışmalarında fenomenolojik yaklaşımla diğer şarkiyatçılardan farklı bir tavır ortaya koymuştur. Ayrıca, şarkiyatçıların temel yaklaşımlarının aksine Hz. Muhammed'in ilâhî mesaj alan bir peygamber olabileceği yolundaki objektif değerlendirmesiyle dikkat çekmektedir (*DİA*, XXV, 430). Edward W. Said, başta Cezayir ve Filistin olmak üzere emperyalist işgal ve müdahalelerin tamamına karşı çıkan Berque'i diğer şarkiyatçılardan ayrı tutarak hakkında olumlu görüş beyan etmektedir. Berque aynı zamanda toplumlar ve dinler arası diyalogun öncülerindendir. Kültürler arası diyalog konusunun önde gelen temsilcilerinden olan Louis Massignon temel vurguyu din alanına yaparken Berque onun bu çabasını dünyevî alanda gerçekleştirmeye yönelmiş, Doğu ile Massignon'un istediği gibi kutsal değil laik bir iletişim kurulmasını hedeflemiştir. Oryantalizmin modern tarihini I. Dünya Savaşı ile başlatan Berque bu ilmin ürettiği gerilimlerle kendi kendini yıpratıldığını düşünür. Arap ve müslüman halkların kendilerini tanımlama ve bilginin araçlarını oluşturma noktasında yetersiz kaldığını iddia eder ve bu hususta kendini dostlarına yardım etmeye adanmış olduğunu belirtir. *Les arabes d'hier à demain* adlı kitabında Araplar'a ve müslüman halklara dönük her eleştirinin onların gelişimine katkı sağlayacağını ileri sürmüştür (*a.g.e.*, XXXIII, 434).

Mağrib'de uzun süre sosyoloji dersleri veren ve Mısır'da Fransız Enstitüsü'nde profesör olarak görev yapan Berque müslüman toplumları yakından tanıma, problemlerini yerinde tesbit ve

Jacques
Berque

inceleme imkânı bulmuştur. Müslüman toplumların sorunlarını değişik bir metotla incelemiş, "Cent ving cinq ans de sociologie maghrébine" (*Annales: Economies, sociétés, civilisations*, II/3 [Paris 1956], s. 296-324), "Quelques problèmes de l'Islam maghrébin" (*Archives de sociologie des religions*, sy. 3 [Paris 1957], s. 3-20), *Normes et valeurs dans l'Islam contemporaine* (Paris 1966) ve *Maghreb histoire et sociétés* (Alger 1974) adlı çalışmaları İslâm sosyolojisinin doğmasında önemli rol oynamıştır. Berque'in yaklaşımını bugün talebesi Jean-Paul Charnay sürdürmektedir (*DİA*, IX, 347-348). Massignon, Gurvitch ve Berque'in çalışmaları, Ali Şeriatî'nin kendi toplumunun dinî ve mistik tarihini araştırmaya yönelmesinde etkili olmuştur. Berque hakkında çok sayıda çalışma yapılmıştır.

Eserleri. Berque'in ellinin üzerinde kitabı, 200 civarında makalesi, konferans ve seminer metinleri yayımlanmış, çalışmaları başta Arapça olmak üzere çeşitli dillere tercüme edilmiştir. Ayrıca birçok esere akademik danışmanlık, çok sayıda kitaba editörlük yapmıştır. 1. *Les pactes pastoraux Beni meskine* (Algiers 1936). 2. *Essai sur la méthode juridique maghrébine* (Rabat 1944). 3. *Structures sociales de Haut-Atlas* (Paris 1955, 1978). 4. *Histoire sociale d'un village égyptien au XXe siècle* (Paris 1957). 5. *Al-Yousi: Problèmes de la culture marocaine au XVIIe siècle* (Paris 1958, 2001). 6. *Les arabes* (Paris 1959, genişletilmiş 2. bs. 1969, 1983). İtalyanca (Milano 1960, 1978) ve Danca'ya (Kopenhag 1978) çevrilmiştir. 7. *Les arabes d'hier à demain* (Paris 1960, 1969). İtalyanca (Milano 1961), İspanyolca (Meksiko 1964) ve Jean Stewart tarafından İngilizce'ye (*The Arabs: Their History and Future*, London 1964) çevrilmiştir. 8. *le Maghreb entre deux guerres* (Paris 1962, genişletilmiş 2. bs. 1970). Jean Stewart eseri İngilizce'ye çevirmiştir

(*French North Africa: The Maghrib between Two World Wars*, London-New York 1967). Cezayir'in bağımsızlığı üzerine yazdığı eserde müellif sömürge sonrası zorluklar, alınması gereken önlemler gibi konularda görüşlerini ortaya koymaktadır. 9. *Normes et valeurs dans l'Islam contemporaine* (Paris 1966, J. P. Charnay ile birlikte). 10. *L'Egypte, impérialisme et révolution* (Paris 1967). Jean Stewart tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir (*Egypt: Imperialism and revolution*, London 1972). 11. *Perspectives de la sociologie contemporaine: hommage à Georges Gurvitch* (Paris 1968). 12. *Langages arabes du présent* (Paris 1974, 1980). Robert W. Stookey eseri İngilizce'ye tercüme etmiştir (*Present-day languages of the Arabs*, Austin 1978). 13. *Maghreb histoire et sociétés* (Alger 1974, 1978, 1980). 14. *De l'Euphrate à l'Atlas I-II* (Paris 1978). 15. *L'intérieur du Maghreb XVe-XIXe siècles* (Paris 1978). 16. *Arabes* (Paris 1978, 1979). Lübnanlı gazeteci Mirêse Akar'la yaptığı ve Arap dünyasıyla ilgili düşüncelerini açıkladığı mülâkatıdır. Eser Collège de France'ta verdiği "Andalousies" başlıklı son dersinin eklenmesiyle yeniden neşredilmiştir (Paris 1980). 17. *Les dix grandes odes arabes de l'anté-Islam: les Mu'allaqât* (Paris 1979). 18. *L'Islam au défi* (Paris 1980). 19. *Ulêmas, fondateurs, insurgés du Maghreb, XVIIe siècle* (Paris 1982). 20. *L'Islam et les musulmans en France: perceptions, craintes et réalités* (Paris 1987). 21. *le Coran: Essai de traduction de l'arabe annoté et suivi d'une exégétique* (Paris 1989, ilâve ve düzeltmelerle 1995, 2002). Müellifin Kur'an meâlidir, "En relisant le Coran" başlığı altında Kur'an ve meâlî konusundaki görüşlerini açıklamıştır. 22. *Relir le Coran* (Paris 1993). Kur'an meâlinin yayımlanmasının ardından Institut du Monde Arabe'da verdiği dört konferanstan oluşmaktadır ve Münzir İyâşî tarafından Arapça'ya tercüme edilmiştir (*el-Kur'ân ve 'ilmü'l-kırâ'e*, Beyrut 1996). 23. *Quel Islam* (Paris 1995). Ölümünden bir hafta önce Arte televizyonunda Avrupa ve Arap dünyası ile İslâm ve Batı ilişkileri hakkında yaptığı konuşmalarından meydana gelmektedir. 24. *Les arabes, l'Islam et nous* (Paris 1995). Eserin son sözünü yazan gazeteci Jean Sur ile Arte televizyonunda yaptığı bir söyleşiden ibarettir. 25. *Opera Minora: Essai d'anthropologie politique* (I-III, Paris 2001, takdim ve notlar, Alain Mahé). Müellifin bazı çalışmalarının derlenmesinden oluşmaktadır.

Eserin birinci cildinde Berque'in sömürge idaresinde çalıştığı dönemde yazdığı hukuk antropolojisiyle ilgili çalışmaları, ikinci ciltte Collège de France hocası sırasında kaleme aldığı, Mağrib tarihi antropolojisi ve sosyal tarihiyle ilgili makaleleri, üçüncü ciltte sömürge idarecisi, uluslar arası uzman ve akademisyen olarak sömürge döneminden bağımsızlığa kadar olan süreçte küreselleşmenin etkileri üzerine yazdığı makaleleri yer almaktadır. Ayrıca Mehdî el-Vezzânî'nin Mâlikî fıkhrına dair *el-Mi'yârü'l-cedîd* adlı eserinin bir bölümünü *Les nawâzil el-muzâra'a du Mi'yâr al-Wazzânî* adıyla (Rabat 1940) ve İbn Rahhâl'in *Ref'u'l-iltibâs 'an şirketi'l-ḥammâs* adlı eserini Fransızca'ya çeviren Berque, İbn Rahhâl'in işçi ve esnafın tazmin sorumluluğuyla ilgili *Keşfü'l-kınâ' 'an taẓmîni's-şunnâ'* isimli kitabını da Fransızca tercümesiyle birlikte yayımlamıştır (Cezayir 1949).

Berque'in bazı makaleleri de şunlardır: "Dans le Maroc nouveau le rôle d'une université islamique" (*Annales d'histoire économique et sociale*, sy. 51 [Paris 1938], s. 193-207); "Ville et université, aperçu sur l'histoire de l'école de Fès" (*Revue historique de droit français et étranger* [Paris 1949], s. 64-114); "Ça et là dans les débuts du réformisme religieux au Maghreb" (*Etudes d'orientalisme dédiées à la mémoire de E. Lévi-Provençal*, II [Paris 1962], s. 471-494); "Hier à Nağaf et Karbalâ" (*Arabica*, IX [Leiden 1962], s. 325-342); "Averroès et les contraires" (*L'Ambivalence dans la culture arabe* [Paris 1967], s. 133-141); "Les capitales de l'Islam méditerranéen vues par Ibn Khaldoun et les deux Maqarrî" (*Alsl*, VIII [1969], s. 71-79); "Fès ou le destin d'une médina" (*Cahiers internationaux de sociologie*, LII [Paris 1972], s. 5-32); "Cadis de Kairouan d'après un manuscrit tunisien" (*Mélanges Roger Le Tourneau, revue de l'occident musulman et de la Méditerranée* [Aix-en-Provence 1973], s. 97-108); "Une Héliopolis de l'Islam?" (*L'Islam au temps du monde* [Paris 1984], s. 195-225). Berque *Encyclopédie de l'Islam*'a da çeşitli maddeler yazmıştır (eserlerinin bir listesi için bk. *Revue des mondes musulmans et de la Méditerranée*, bk. bibl.).

BİBLİYOGRAFYA :

Jacques Berque, *Arabies: Entretiens avec Mirêse Akar*, Paris 1978; a.mf., "Quel Islam", *Le temps stratégique*, sy. 64, Genève 1995, s. 6-37; M. Boughali, *Jacques Berque, ou la saviour du monde arabe*, Rabat 1995; F. Pouillon, "Berque Jacques", *Dictionnaire des orientalistes de langue française* (ed. F. Pouillon), Paris

2008, s. 102-103; J. Whidden, "Jacques Berque (1914-1995)", *French Historians 1900-2000: New Historical Writing in Twentieth Century* (ed. Ph. Daileader – Ph. Whalen), Chichester-Malden 2010, s. 23-37; H. Karoui, "Jacques Berque ou le Maghreb comme existence et comme connaissance", *Correspondances*, sy. 36, Tunis 1995, s. 3-9; Ahmed Moatassime, "Lettre posthume à un ami disparu", *Confluences méditerranées*, sy. 16, Paris 1995-96, s. 163-167; Wadi Bouzar, "Jacques Berque et son autre", a.e., sy. 41 (2002), s. 181-190; "Bibliographie de Jacques Berque", *Revue des mondes musulmans et de la Méditerranée*, sy. 83-84, Aix-en-Provence 1998, s. 21-43; Mohamed Kerrou, "Jacques Berque et les villes de l'Islam", a.e., sy. 107-110 (2005), s. 483-500; İzzet Er, "Din", *DİA*, IX, 347-348; Abdülhamit Birşik, "Kıraat", a.e., XXV, 430; Yücel Bulut, "Öryantalizm", a.e., XXXIII, 434; Abdüsselâm el-Âcîlî, "Berque, Jacques", *el-Mevsû'atü'l-'Arabîyye*, Dimaşk 2002, V, 700-701.

NESLİHAN ER

BERRÂDÎ

(البَرَادِي)

Ebü'l-Fazl Ebü'l-Kâsım Muhammed b. İbrâhîm el-Berrâdî ed-Demmerî (ö. IX./XV. yüzyılın başları)

Yaşadığı dönemde
İbâziyye'nin önde gelen âlimi
ve tarihçisi.

Tunus'un güneydoğusunda günümüzde Cebelülhavâye olarak bilinen Cebelüddemmer eteklerindeki Demmer şehrinde doğdu. Hocalarından Ebü Sâkin Âmir b. Ali eş-Şemmâhî'nin 792 (1390) yılında öldüğü dikkate alınırsa VIII. yüzyılın ikinci yarısı ile IX. yüzyıl başlarında yaşamış olduğu tahmin edilebilir. İlk öğrenimini memleketi Demmer'de tamamladı. Daha sonra Cerbe adasına giderek Vâdizzebib Medresesi'nde Ebü'l-Bekâ Yaîş b. Mûsâ ez-Zevâğî el-Cerbi'ye öğrencilik yaptı. Buradaki öğreniminin ardından Libya'nın Cebelinefûse bölgesinde bulunan Yefren'e geçti ve uzun bir süre o dönemde İbâziyye'nin önde gelen âlimlerinden Ebü Sâkin eş-Şemmâhî'nin akaid, tarih ve fıkıhla ilgili derslerine katıldı. Hocasından İslâmî ilimler ve tarih konusunda büyük ölçüde faydalandı. Çevresinde iyi bir âlim ve fakih olarak tanındı ve Demmer'e döndü. Daha sonra buradan ayrıldı, bir süre ilim tahsil ettiği Cerbe adasına yerleşti ve ölümüne kadar burada yaşadı. Cerbe'de ve özellikle kendisinin öğrenim gördüğü medresede ders vermeye başladı; İbâzîler'e ait içtimai ve idarî bir kuruluş olan Azzâbe halkasının başkanlığını üstlendi. Çok sayıda öğrenci yetiştirdi; önde gelen öğrencilerinden biri özellikle fıkıh usulü alanında tanınan oğlu Ebü Muhammed Abdullah'tır.

Eserleri. 1. *Risâle fi'l-ḥakā'ik*. Cerbe adasında Şeyh Ebü Abdullah Muhammed b. Ahmed es-Sadğiyânî'nin sorduğu akaidle ilgili sorulara cevap mahiyetinde olan eserde Allah'ın varlığı ve birliği üzerinde durulmakta, konuyla ilgili önemli kavramlar açıklanmaktadır. Cerbe ve Cebelinefûse kütüphanelerinde çeşitli yazmaları bulunan kitabın litograf baskısı yapılmış olup (*Ḥams resâ'il* içinde, Cezayir, ts.) Amr Halîfe en-Nâmî de yayımlandığını belirtir (*Dirâsât*, s. 232). 2. *Kitâbü Şerhi'd-De'â'im*. İbâzî müelliflerinden Ebü Bekir Ahmed b. Nadr el-Umânî'nin *De'â'imü'l-İslâm*'ındaki kasidelere dair bir şerh olup tevhid, teşbihin reddi, Allah'ı bilmenin delilleri, kullara ait fiillerin yaratılmışlığı, halku'l-Kur'ân, temizlik, abdest, bayram namazları ve zekât gibi konuları içermektedir (*Şemmâhî*, II, 807; Lewicki, s. 75; Amr Halîfe en-Nâmî, s. 232). Eserin Bârûniyye, Cerbe, Mîzâb ve Cebelinefûse'deki kütüphanelerde yazma nüshaları vardır. 3. *el-Baḥşü's-şâdık ve'l-istikşâf 'an ḥakā'iki me'ânî Kitâbi'l-'Adl ve'l-inşâf*. Ebü Ya'kûb el-Vercelânî'nin *el-'Adl ve'l-inşâf fi ma'rifeti uşûli'l-fıkh ve'l-ihtilâf* adlı eseri üzerine yazılan bu üç ciltlik şerh şârihin vefatı dolayısıyla tamamlanamamıştır (Amr Halîfe en-Nâmî, s. 299). 4. *el-Cevâhirü'l-müntekât fi itmâmi mâ eḥalle bihi Kitâbü't-Ṭabaḳât*. Berrâdî'ye tarihçi olarak asıl şöhretini kazandıran eser onun Cerbe adasındaki ikameti esnasında kaleme aldığı bir kitaptır. Büyük ihtimalle 810 (1407) yılına doğru yazılmış olup İbâzî âlimlerinden Ebü'l-Abbâs ed-Dercî'nin *Ṭabaḳâtü'l-meşâ'ih bi'l-Mağrib* adlı eserini tamamlayan bir çalışma niteliğindedir. Berrâdî, Dercî'nin eserini takdiri için onu kendi kitabının esas konumunda tutmuştur (bk. *el-Cevâhirü'l-müntekât*, s. 54). Müellif eserinde, Hz. Peygamber döneminden başlayarak Emevîler'in son zamanlarına kadar gelen süreçte Rüstemîler'den Ebü'l-Yakzân Muhammed b. Eflah'ın hilâfetine kadar geçen dönemi İbâziyye'ye has bir bakış açısıyla ele almakta, özellikle Hz. Osman'ın hilâfeti sırasında ortaya çıkan olaylar ve bu olaylara yol açan sebepler üzerinde durmakta, ilk Hâricîler diye adlandırılan Muhakkime-i Ülâ'nın ortaya çıkışı hakkında önemli bilgiler vermektedir. Ayrıca Hz. Osman'ın ölümüyle sonuçlanan karışıklıkları anlatırken İbâzî kaynaklarının dışında kalan eserlerden aldığı tarihî malzemeyi de kullanmış, Siffin'le ilgili olarak önemli ölçüde Abdullah b. Yezid el-Fezârî'nin *Kitâbü'n-Nehrevân*'ına